

Tuhannet kuntoutujat osallistuvat mielenterveysklubien toimintaan

► Klubilta monelle avautuu tie takaisin työelämään

► Siirtymätyöksi kelpaa kaikki perustyö kuten siivous

Riitta Vainio
HELSINGIN SANOMAT

► Lähes kolme tuhatta ihmistä on liittynyt jäseneksi mielen-terveyskuntoutujien klubitalo-toimintaan, jonka tavoitteena on edistää jäsentensä hyvinvointia. Klubitalojen toiminta-tema on ”Työtä, tukea ja terveyttä”.

New Yorkissa 1940-luvulla syntynyt vapaaehtoinen klubitalotoiminta on levinnyt eri puolille maailmaa. Suomessa

toiminta on virinnyt hitaasti, mutta nyt klubitaloja on jo 19. Toiminnan rahoittavat Raha-automaattiyhdistys (RAY) ja kunnat.

Klubitalotoiminnassa tärkeää on sen jäsenlähtöisyys, klubitalojen verkostoyhdistyksen laatuprojektia vetävä projektipäällikkö **Ville Grönberg** sanoo.

”Klubitalolla ei ole potilaita ja hoitajia vaan jäseniä ja palkattua henkilökuntaa. He hoi-

tavat tasaveroisina yhteisön asioita.”

Päivät klubitaloilla ovat työntäyteisiä: toimistotyöt, keittiö, siivous ja koulutus tehdään jäsenten ja henkilökunnan yhteisvoimin. Kaikki klubitalojen toiminta on jäsenten työpanoksen varassa.

Jäsenet pääsevät klubitalolla työskennellessään näyttämään osaamistaan ja jaksamistaan. Sen perusteella heitä voidaan suositella siirtymätyöhön vapaille markkinoille, Espoon klubitalon johtaja **Berylli Richter** sanoo.

Siirtymätyöksi sopivat kaikki perustyöt kuten siivous, tiskaus, hyllyjen täyttö, postitus, puhtaaksikirjoitus, järjestelytyöt, kassanhoito, keittiötyöt.

”Työnantaja voi teettää esi-

merkiksi myös jonkin sellaisen erityisen työn, jota kukaan muu ei ehdi juuri silloin hoitaa. Tällaisia tilanteita ovat muun muassa ruuhkahuiput”, Richter sanoo.

Siirtymätyöstä maksetaan työehtosopimuksen mukaista tai minimipalkkaa.

Kuntoutujat ovat erittäin motivoituneita työntekijöitä; se näkyy Richterin mukaan myös siinä, miten espoolaiset klubin jäsenet ovat hoitaneet siirtymätyönsä hypermarketissa. Kahden vuoden aikana viisi jäsentä on muun muassa täyttänyt hyllyjä.

”Kahden vuoden aikana on ollut puolitoista poissaolopäivää.”

Siirtymätyösääntöihin kuuluu myös takuu: jos kuntoutuja on pois työstä, klubitalon

henkilökunta tulee paikkaamaan hänen poissaolonsa.

Projektipäällikkö **Ville Grönbergin** mukaan siirtymätyöpaikat toimivat siltana itsenäisiin työpaikkoihin.

Klubitalojen ohjaaja myös perehdyttää työntekijän töihin ja toimii yhteishenkilönä: hän on siten sekä työntekijän että työnantajan tukena.

Psykiatrisessa avohoidossa olevien suurimmat ongelmat ovat yksinäisyys, köyhyys, mielekkään tekemisen puute ja häpeän tunne, Grönberg luettelee.

Klubitaloilla on tarjolla yhteisöllisyyttä, vertaistukea, järkevää työtä ja ihmissuhteita. Ne vahvistavat itsetuntoa ja auttavat löytämään omia vahvuuksia.

Yksi klubitalon toiminnan

kulmakivistä on tasa-arvo: se tarjoaa mahdollisuuksia osallistua yhteiskuntaan ja palata koulutukseen tai työelämään.

Kansainvälisten tutkimusten mukaan klubitoiminta vähentää laitostumista, sairaalakäynnit vähenevät ja niiden kesto lyhenee, kuntoutujien itsetunto ja mielenterveys kohenevat. Lisäksi läheiset ihmissuhteet ovat lisääntyneet klubitalolle tulon jälkeen.

Grönberg muistuttaa myös *Mielekäs elämä* -ohjelman tavoitteista, jotka sopivat klubitoimintaan sellaisinaan: mielenterveyspalvelujen on oltava käyttäjälähtöisiä, koska se turvaa niiden eettisyyden. Lähtökohtana on oltava ihmisten kunnioittaminen ja vuoropuhelu.

Työ kuntouttaa matematiikan opiskelijaa

► Siirtymätyöhön pääsyä sai odottaa

Työ kuntouttaa matematiikan opiskelijaa

KARI PULLINEN

► Siirtymätyöhön pääsyä sai odottaa useita kuukausia

► Räätelöity työ tuntuu nyt mielekkäämmältä kuin opinnot

Riitta Vainio
HELSINGIN SANOMAT

► Jos Pekka Kourula ei tekisi työtään Espoon ison Omenan Prismassa, asiakkaat eivät mahvaisi kärryineen hyllyjen väliin.

Kourulan työ hypermarkettissa on välttämätöntä: hän kuljettaa tyhjentävät tavara- ja leipälaatikot pumppukärryllään varastoon ja jakaa kokoomansansa jätteet bio- ja energijätteisiin sekä puristaa pahvit napuiksi.

Kourulan työn voi määritellä muodikkaasti: se ei ole vain kahden "win-win" (voitto) vaan peräti kolmen osapuolen "win-win-win", eli Kourulan ja Prisman lisäksi myös yhteiskunta hyöttyy toiminnasta.

Kourula itse saa työstään pientä palkkaa mutta yhtä tärkeää on se, että työ toimii kuntoutuksen tukena.

Matematiikan opiskelija Kourula on yksi Espoon mielenterveyskuntoutujien klubitalolaisista.

Hän tekee niin sanottua siirtymätyötä sairauden ja terveyden välimaastossa.

"Oikeastaan en voisi olla täällä, mutta naiset aina huutavat kahville", Kourula kertoo kahvihuoneessa.

Kahvitauret eivät kuulu kolmituntiseen työpäivään.

Ennen siirtymätyöhön pääsyä Kourula kävi säännöllisesti Espoon klubitalolla ja osallistui siellä keittitöihin. Prismaan pääsyä hän joutui odottamaan useita kuukausia. HOK-Elanto on yksi harvoista työnantajista, jotka tarjoavat siirtymätöitä

Pekka Kourula tekee Prismassa päivittäin kolme tuntia varasto- ja jätehuoltotöitä.

klubitalon jäsenille.

"Kaikki eivät suvaitse tällaisia potilaita. Ihmiset pelkäävät sitä mitä eivät tunne", Kourula itse tuumii.

Hän asuu yksin Kauniaisissa ja kulkee bussilla Isoon Omenaan.

Kourula on muuttanut Imapuralta pääkaupunkiseudulle 1988. Matematiikan opinnot yliopistolla alkoivat 1999. Ne ovat edenneet sairauden vuoksi hitaasti.

"Nyt kun soitin opettajalle, hän toivotti tervetulleeksi takaisin."

Kourula ei osaa sanoa, pys-

tyköjossakin vaiheessa jatkaamaan opintojaan.

"Harrastan matematiikkaa niin pitkälle kuin jaksan. Täähän mennessä olen tehnyt neljänneksen tutkinnosta."

Kourula on huomannut, että opinnot ovat ehtineet muuttua paljon seitsemässä vuodessa.

Räätelöity työ tuntuu nyt mielekkäämmältä kuin opintojen jatkaminen, koska sairaus vie voimia.

Prisma on osoittautunut káikin puolin mieltuisaksi työpäikáksi. "Táällä on tosi mukavat työkaverit, ja táällä on kiva olla töissä."

TIETOKULMA

Jäsenyys on vapaaehtoista

► Maailman ensimmäisen klubitalon perustivat entiset psykiatriset potilaat New Yorkin Manhattanilla 1948.

► Nykyisin taloja on eri puolilla maailmaa yli 400, Suomessa 19. Suomen ensimmäinen talo perustettiin Tampereelle 1995. Klubilaisia on maailmassa yli 55 000, Suomessa kolmisen tuhatta.

► Toiminnan laatua kehittää kansainvälinen keskus (ICCD),

joka on klubien kattojärjestö. Klubitalolla on yhteiset laatu-standardit ja arviointijärjestelmä.

► Klubien toiminta perustuu klubilaisten ja henkilökunnan yhteistyöhön.

► Jäseneksi pääsee psyykkisestä sairaudesta kärsivä tai toipunut aikuinen. Jäsenyys on vapaaehtoista ja maksutonta.

► Klubit hankkivat avoimilta markkinoilta klubilaisille siirty-

mätyöpaikkoja.

► Stakesin tekemän vertailun mukaan klubitalotoiminnan kustannukset ovat vuorokaudessa keskimäärin 33 euroa, päiväsairaalan 161 euroa ja sairaalahoidon 311 euroa.

► Klubitalojen yhteystiedot ovat internetissä osoitteissa www.fh-klubitalot.fi ja www.iccd.org.

► Stakes järjestää 24. lokakuuta Helsingissä klubitalojen toimintaa esittelevän seminaarin.